

Latweefchu Awises.

Nr. 48.

Zettortdeenâ 26. Nowemberi.

1859.

S i u n a.

Schis gads jaw taifahs us beigahm, tad nu laifs klahf fawus mihlus Awischu. lassitajus usrunnaht un firsnigi luhgt: lai tee kas Latweefchu Awises us 1860tu gaddu grihb turreht, pee laika peeteizahs pee faweem zeen. mahzitajeem fkohlmeistereem, teefas fkrihwereem un zitteem Awischu draugeem, kas lihds schim par Awischu lassitajeem tik mihligi irr ruhpejuschees un gahdajuschi, — schohs ihpafchi wehl tà luhgdami: lai fawas grahmatas un fawu naudu jeb tohs zilwekus kas nahf apstelleht Latweefchu Awises us 1860, nosuhta **Jelgawâ**, — nefur zittur, kâ tik ween pee **Janischewska kunga** Latweefchu Awischu nammâ, **Kanahla-eelâ**, fur pa wahrteem ee-eet flawiru-taifitaja **Triebeš** nammâ. Schis irr tas weenigais nams kas irr schi masâ eelâ, kas stary salka **Stolzera** bohtes un stary ta bekkera namma no leelajas eelas eet us fkrihweru celu. 1860 gaddâ schè arri ikneddekas fawas Awischu lappas tee warrehs panemt, kas tahs ne dabbu ar pasti, bet paschi **Jelgawâ** panemm. **Mihgâ** lai Latweefchu Awises us 1860 apstelle pee **Minus kunga**, kaku-eelâ, jeb pee **Dr. Buchholza kunga** Pehterburgas preekschpilsatâ, leelajâ eelâ stary Gertruhdes un Kreemu basnizu **Buchholza** nammâ ar to jauno, leelo, balto un fillo **Nr. 19**, fur pa wahrteem ja-ee-eet. Ruhdsam wehl: to **laikam** darriht, lai wiffas tahs adresses pee laika warretu fataifst, un ar jaunu gaddu ikkatram lassitajam fawu lappiau riktigi un bes kawefchanas nosuhtih.

Schulz.

S l u d d i n a s c h a n a s.

Augsti zeen. General-Gubernatera kungs daudskahrt dabjujis kaunodamees redseht, ka us **Mihgas** jekkeem kaudis ne-aisjubgtus firgus bes eemaukteem un pawadeem wedduschi ar tik tahdu pahf sirga kaku apmestu strikka pawaddu, un pilfatâ eeweddufchi. Kad ar tahdu aplamu palaischanohs wiffuwairak pilfata kauschu peebahstas eelas itt ahtri nelaimo warr notikt, tad nu zeen. General-Gubernaters 5tâ Nowemberi 1859 Nr. 2332 rakstijis Kurfemmes zeen. Gubernateram un stipri aisleedsis, un lizzis wiffseem is-fluddinaht, ka ne buhs no laukeem pilfatâ eewest firgus bes eemaukteem ar strikku pawaddeem, stipri peefohdinadams, ka tahdus kas scho pawehleschanu pahfahpj, strahpehs un tam buhs ja-atbild un ja-atlihdina par to flahdi, ko tahds firgs padarrijis. Wehl klahf zeen. General-Gubernaters leel teikt, ka tohs, kas tà **Mihgâ** darrihs, tudal un bes kahdas kawefchanas sohdihs.

Wehl klagt zeen. General-Gubernatera kungs pawehlejis wisseem stipri peekohdinaht, ka itt wisseem semneeku sirgeem, kas eejuhgti jeb arri ne eejuhgti nahk us pilfatu, buhs buht pawaddi un eemaukti ar lauschneem (eemauktu dselst), kas sirgeem muttè waijaga buht eelikteem.

Scho pawehleschanu zeen Kursemmes Gubernatera kungs tè nu isfluddina un peekohdina, ka wisseem pehz ta buhs darriht.

Kursemmes Gubernaters J. v. Brewern.

Nr. 12019.

E. v. Rummel.

Us Kursemmes zeen. Gubernatera kunga sinnu Kursemmes Gubernements waldischana fawàs Awisès isfluddina, ka us zeen. General-Gubernatera kunga pawehleschanu no 17ta Nowembera 1859 Nr 2875. **Kursemmes Domehnu teefa** 21mâ Nowemberi 1859 beigufees un faweenota tappust ar **Baltisku Domehnu teesu Rihgâ**. Zeligawas pilli 18ta Nowemberi 1859.

Wihze-Gubernaters Baron v. Seyfing.

Wezzakajs Sekreters Staehr.

Awischu - sinnas.

Dinburga. Wissuschehligs Kungs un Keisers Dinburgâ no Warschawas eebrauze, saldatus un Deewa nammu apmelleja, un tuhda atkal pa jauno dselles zellu us Behterburgu pats pirmais braujejs, aisbrauze. Zeen. Rihgas General-Gubernatera Leeskungs un zeen. Witebftas Gubernatera kungs bija abraufuschi, muhsu augsti zeehitu semmes tehwu fanemt un palaisf. Tee dselles-ratti, ar kurzeem muhsu Kungs un Keisers brauze, bija lohfi baggati un smukli no ahrs uneekschpuffes ar seltu un fudrabu puschfoti, un Parisè itt ihpaschi preeksch muhsu Keiseru taifiti tà, ka tur rattòs ihpaschas ehdamas un gukkamas istabas un tahdu rattu bija 5. — **Dinburga.** 17ta Oktoberi bija tas wihrs, kas sweschu semmu swehrus par naudu rahdija, tam bija 3 lauwas, 2 tihgeri, 2 leopardi, 1 iehne, 1 lahjis, 1 elewants, 4 mehrkalki, 2 lahmas, 1 milsu, 1 boa tschuhfla. Teefa gan irr kâ zeen. Schulza mahzitajs mums Latw. Awisès stahsta; ka bailigi redseht, kâ tas wihrs ar teem plehsigeem swehreem isdarbojajs; kâ winsch to nahwigo tschuhfku rohkâs panehme un 3 reis ap kâflu sewim aptinne.

Witebftas Gubernementi Augusta mehnesi weenâs mahjâs pehrkons pa flursteni kunkâ eespehre; 2 meitas kas tanni laikâ ehst wahrija, un weens kalkis kas arri tur bija, tappe nosifti; wehl weenai meitai, kas tanni brihdi durwis atwehrusi, gribbeja no istabas ahrâ iseet, tappe no galwas lihds lahjahm weena pufte pawiffam bes atmannas noemta. Mahjâs gan ne nodegge, jo tas bija weens salts spehreens. Daudseem wehl irr tahds eeraddums, pehrkona laikâ kunkâ ugguni uskurt. Duhmi pehrkona ugguni peewelkoht.

W—g.

Wihne, Gistreikeru Keisera wahrda deenâ, tappe 10 deenesta laudis gohdam apdahwinati. Weens no teem bij sawam kungam 63 gaddus usfizzigi deenejis, — weens zits 27 gaddus. Kaut jelle arri pee mums tahdu deenesta kauschu papillam atrastu! Pee mums tee labpraht staiga no weena kunga jeb fainneeka us ohtru.

Konstantinopolè dsihwo kahdâ pilfatas dal-lâ Schihdi ween. Nesenn tè esahke degt. Kahds baggats Schihds sohlija Turku ugguns dscheseem 15 tuhft piasterus, kad winna nammus isglahfschoht. Tas arri pehz leela puhlina notifke. Dh-trâ deenâ Schihds ne gribbeja sohlitu naudu ma-fahf. Tad nu Turki draudeja winna un to zittu

Schiddu ehlas nodedsinaht, — un to arri isdarrija! — Baldees Deewam fa pee mums tahda waldischana, fa tahdas leetas ne drihst darriht.

Salzwedelé (Annoweres walsti) atstahje kahda feewa nefenn fawus behrnus weenus paschus mahjäs. Schee par garru laifu fahje ar sehwek-kohzineem spehleht un nodedsinaja nammu. Ugguns aprihje wehl 2 zittas ehlas un 1 schuhni. Sargajeet luhdsami mihti wezzaki fawus behrnus, fa tee pee tahdahm leetahm ne warr tapt, jo behrni ar sehwek-kohzineem jau dauds nelaimes padarriju schi few un zitteem.

Kinesereem irr ehrmiga appaka lantfahrte, 9 dallas no lantfahrtes nofihme Kineseru semmi, kurre winni fauz par „debbesu walsti.“ Us lantfahrtes desmitas dallas irr wiffas leelas walstis pasaulé til ar maseem plekkischeem apfihmetas. Breeksch kahdeem gaddeem, kad arri ka ne fenn fazehlees stary Calendereem un Kinesereem karsch, prassija Kineseru Keisers*): „Kas tas par funnpurnu tautinu, kas eedrohshinajusees ar to „debbesu walsti“ karru west?“ Wianam rahdija us lantfahrtes masu plekkiti, kas Calenderu semmi nofihmeja. „Nu tad eita,“ atbildeja Keisers, „un nofitteet winnus wiffus.“ Ar scho padohmu winsch dewees meerä, dohmadams, fa ar to karsch beigte. Bet Calenderi driht pehz tam atnahje un isphostija wiffas Kineseru karru-kuggus. — Id.

Belgeru semmè gan buhs tas wezzakais zilwels no wiffas Ciropas. So tur wehl dsihwojoht weens kapteins, kas 1709tä gaddä, 9tä Nowemberi dsimmi, tad nu schogadd 9tä Nowemberi winsch palikke 150 gaddus wezs. 121 gaddu wezs buhdams, winsch effoht karrä karru-spehku waddijis; bet taggad us pascha luhgschanu no deenesta schehligi atlaists tappis. Irr gan leels wezzums.

J. R.

Derrigi padohmi.

Bautu (ohlas) dseltanumu warr labbu laifu priichu paglabbaht, kad to us stipri ar sahli jeb

*) Kineseri winnu fauz par „Dehlu tahs leelas widdus pulku walstis.“ — Id.

zukkuru famaifitu uhdeni 24 stundas leel stahweht, tad ohtru puffi apgreesch un atkal 24 stundas pamett; tad dseltanumu wajag kalteht un par pulweri faberst. Kad nu scho pulweri gribb bruhkeht, tad tas ar uhdeni jasajauz.

X **Tumschas** un **netihras tappuschas lohga ruhtes** warroht ar sahls uhdeni eemehrtahm nahtrehm skaidras padarriht. X — Id.

Smeecku stahsts.

Puifis, kam — ne sinnu kamdeht wiffi matti no galwas isgahjuschi, fa plikka bleffe palikkusi — laischahs ar jaunu meitschu walloda, un tai stahsta fa jaunahm meitahm leelaka ta laime us prezzeschanohs ne wezzahm un — fa tadeht effoht jasteidsahs prezzetees, lai wezza meita ne paleek — un pehdigi meitu waiza: „Nu, zil tad tu wezza effi?“ „19 gaddus wezza“ — atbild Annele; „un zil tad tu Jahni?“ waiza Annele puifi. „Es esmu 26 gaddus wezs“ — atbild Jahnis. „Tas ne warr buht teefa, — tew wajag wehl jauninam buht, jo tew wehl naw wiffi matti us galwu usaugusch,“ atbildeja Annele smeedamees un aisgahje prohjam.

G. F. S.

Ganninsch ruddeni.

Meld. Droben stehet die Kapelle. 2c.

- 1) Kam aiskfrehji waffarina
Tu til abtri fweeschumä,
Un afstahji smuffastina
Manni weenu klaijumä?
- 2) Kur nu manni mustkanti,
Kas spehleja leelumä?
Kur fihwiti, kas negantf
Sweize manni uppmallä?
- 3) Kur nu obgas, falki truhmi,
Kas man firdi lihgsmoja?
Kas man dewe wehfu ruhmi,
Kad faulite kahrfeja?
- 4) Kur nu stahrkis — garrkabjitis,
Kas til jautri wehrschkeja?
Kur nu masais zihrulitis,
Kas ik rihtu mohdeja?

- 5) **Wiffi**, wiffi aisfrehjufcht,
Tabtu, tabtu fweſchunâ,
Manni weenu atſtabjuſchi
Bablâ, tulſchâ laužnâ.
- 6) **Til** krauklitis — wezs brahlitis,
Newibſchojis libdſâ fkreet;
Pelleſwahrzis — ſwirbulitis
Pehmees tepat mahju weer'.
- 7) **Nefs**, nefſ abtri ſwirbuliti,
Lagſdigallai labbudeen
Salki, ka mehſ fehrdeniſchi,
Sebrojam pehz winnas ween.
- 8) **Pruſch!** nu ſtalli ſwehtakite
Pruſch! nu lohpi wiffi libdſ! —
Tas tew ne tihl maggonite
Salimus eht, kaſ balts kâ frihts.
- 9) **Zitrohu**, Duſſi, Salle maſa,
Maſcheereſim mahjâ nu,
Nites, telki — buzzinſch, kaſa
Nu juhs ſtalli eeſtchjuſchu! —
- 10) **Beigta** nu irr ganna dſihwe,
Beigta ganna preeſi ar'
Ne ſtabweſchu tal es brihwê
Tâ kâ zitti ſlinki darr'.
- 11) **Garrais** Miſſchi pakare tarbu
Tur us flehtes wadſi zeer'.
Nu dohs fainneeks zittu darbu
Libdſ buhs laiks us ſfohlu eer.
- 12) **Seemâ** labpraht **ſfohlâ** eeſchu
Mahzitees eeſch gudribahm,
Waffarâ tad atfal ſkreeſchu
Lauredams us gannibahm! **E. F. S.**

Sluddinaſchanas.

Preeſch weenas muifſchas ne tabtu no Rihgas irr waijadſigs weens uſtizigs mohderneeks (lohpu meiſters), tâ arr weens dahrsneeks. Klahakas ſinnas irr dabujamas Rihgâ pee kaupmanna funga **3**
Dr. Minus.

No Salkasmuiſſchas mahzitaja muifſchas pagasta-teefas tohy wiffi tee, kam labdas taiſnas parrabdu jeb zittas praſſiſchanas pee ta nomirruſſcha kalleja **Fris Schrader** buhtu, zaur ſcho uſaižinati, ar ſawahm taiſnabm peerahdifſchanahm libdſ **19 Janwari 1860** pee ſchihs teeſas peeteiſtees, jo pehz ſcho iſſlehhſchanas termina ne weenu waitſ ne klaufſhs; arridſan tee, kaſ winnam parradâ buhtu, tanni peemiuſetâ terminê ſcheit ne peedohſſees, pee winnu atraſſchanas pehz liſtumcem taps ſtraſpeti. **3**

Brihw drikkelt.

No juhrmallas-gubernements augſtas waldifſchanas puſſes: Collegienrath **G. Blaeſe**, Cenſor. Jelgawâ, tai **23. Nowemberi, 1859.**
No. 205.

Salkasmuiſſchas mahzitaja muifſchas pagasta-teefa, tanni **18tâ Nowemberi 1859.**

(**S. W.**) **Dawe Frey**, pagasta wezzakajs.
(**Nr. 73.**) **E. Horst**, teeſas ſkrihweris.

Stuckmann-muiſſchas waldifſchana gribb no nahſofſcheem **Jurgeem 1860** to **muifſchas kroggu** us **6**, woi us **12** gaddeem us renti iſdoht. Tee, kaſ gribb us renti pee minnetu kroggu nemt, warr peeteiſtees pee **Stuckmann-muiſſchas** waldifſchanas. **1**

Preeſch lauſu apſuhdoſchanas warr dabubht pirkt tohs **Amerikas** putnu ſubdus, ſo ſauz par „**Peru Guano**,” dabujami eeſch maifeem, pulks maiſu jeb par weenu maiſi, Leepajâ pee **2**

Serrmann Gude.

Taſu pilſteeſas aprinkl irr weens ſemmes gabbals ar ehlahm, dahſu un wlawu pahrdohdams. Klahakas ſinnas irr dabujamas **Kandawas** meestâ pee **Baumanna** funga, winna paſcha nauwâ. **2**

Diwi waggari kaſ irr apprezjejuſchees un furru ſeewas warr usnemt muifſchas lohpu lohpuſchannu, un arri weens neprezehts waggare, kaſ katwiſki proht raſſiht un kam labbas atteſtates ſo parahdih, — warr us **Jurgeem 1860** dabubht labbu deeneſtu. Tamdeht japateizahs pee **Rundales Wirſites** **3**

Muiſſchas waldifſchanas.

Weens kallejs, kaſ arri ſchloffera animatâ labbi mahihts, — weens ſtellmakeris, kaſ arri muziſneka darbu labbi proht ſtrahdah un furreem labbas atteſtates irraid, us **Jurgeem 1860** labbu weetu warr dabubht. Lai tamdeht peeteizahs pee **Rundales Wirſites** **3**

Muiſſchas waldifſchanas.

10tâ Nowemberi us **Leepajâs** zellu ſtary **Preekulli** un **Grohbinu**, weena kaſtina ar miſſina atſleghu aiſſlehgata, paſudduſe, fur ſchahdas leetas eeſchâ bija: **1** pellehts kartuhna lindraks un jakka, **1** brudeerehts balts appalkſ-lindraks, **5** balti nehſdohgi, (**3** ar to ſibni **N. I., 1 J. S.**), **5** krahgri ar to ſibni **N. I.** (**2** brudeerehti), **3** pahri balts biſſes, **3** pahri balts kohmwillas ſekkes un **3** pahri willann ſekkes un zittu mantu wehl. Kaſ to mantu **Preekullſes** ſudmallâ nodohs, dabubhs **1** rubl. pateizibas nauwas. **3**

H. Thonigs.

Lohpu-fahli,

pahrdohd lehti **Leepajâ** pee **7**

G. D. Buchert,
Sauna Buſla bohtê.